

Nº 13.

Birmdeenä 27. Merz

1867.

Gekschsemmes finnas.

No Nihgas. 16tä Merz muhsu augsti-zeenigs general-gubernator leelskungs, general-adjutants Al-bedinski no Pehterburgas pahreisoja mahjä.

No Nihgas. Leelâs pilsfehtâs, ihposchi Pehterburgâ, irr tahds kantoris, kas sweschineekam tuhlin warr usrahdiht un pateikt to eelu un mahju, kurrâ dñishwo tas zilwels, ko winsch gribb useet. Scho kantori sauz par adressu-kantori un tahds irr leels labbums preefsch sweschineekâ, kas kahdu melle. Pehterburgas awise "Seemela paste" fluddina, ka ministeru komiteja effoht nospreeduse, Nihgâ arr' tahdu kantori eetaisliht, eesaklumâ par prohwi us trim gad-deem. Par pîrmo eetaislihchanu pilsfehta maksaschoht ilgaddâ 400 rublus un par usturrefchanu ilgaddâ 1500 rublus. Scha kantora waldischana tad drifketus rubriku bohgenus nosuhtihs satras mahjas fain-neekam, woi usraugam, lai tê eeraksta wissu sawu eedsihwotaju wahrdus, ammatu un t. pr., ko wissu tad kantora finau-russi eerakstibz pehz bohbstaba un tahdâ wihsé tad weegli un ahtri tê warrehs finau isdoht satram par to, ko winsch melle.

No Samaras raksta, ka Samârâ buhweschoht ewangelisku Ullmannâ-flohlü, bislapa Ullmannâ 50 gaddu ammata-swehtseem par muhschigu peeminnau. Jo pîrma nauda us to tikkâ tai deenâ no draudses salaffita. Bet kad draudse irr masa un nabbaga, tad winnas mantas us to nepeeteek, jo ta pehdejös gad-dos jau dauds irr darrijuse. 1865tä gaddâ basnigu buhweja, 1866 pilsfehtas waldischana dahwinaja $1\frac{1}{2}$ desfetines semmes preefsch litteriskas kapsehtas, kur atkal bij buhweschanas. Tagad 1867tä gaddâ bas-

nizas preefschneekli nospreeduschi flohlas-mahju buhweht. Tizzam, ka pee tahda labba darba Deews pats sawu saltu rohku atwehrs un draudsei palihdsehs.

No Kijewas raksta, ka turrenes metropolits Eigenius — kas arri leels garrigu rakstu sagabdatais vijis — schinni gaddâ siwehtischoht sawu simtu gaddu dñimitdeenu. Schis firmais tehtihits gan tahdu muhschu peedsihwojis, kahdu rettam kahdam Deews wehle.

Ahrsemmes finnas.

No Wahzsemmes. Wahzsemneekem sawas heedribas likkamus norunnajoht, arri gaddahs kahdi kawekli starpâ, kas arr ja-islihdsina, lai ween-prahrtiba neteek kaweta. Ka deenwiddneeku walstes arr pawiffam peebeedrooses flaht seemelneekem, par to wairs now ko schaubitees, jo zittas walstes sawu kaxxa-spehku jau pilnigi padewuschas Pruheschu wirswaldibai. — Tagad atkal ka sibbins isplattijushehs ta finna, ka Luxemburgas erzoga walsti Hollandes lehnisch gribboht pahrdoh Franzuschi keiseram un la wissa norunna us to jau effoht gattawa. Kahds Franzuschi gubernators tur effoht nomettees, kas kluffinahm laudis pahrlausfoht un isprassfoht, woi fchee labprahrt un ustizzigi gribbetu pee Franzijs peederreht? Luxemburgas erzoga walsts irr 47 lauku juhdses leela, ar kahdeem 200,000 eedsihwotajeem. Ta atrohdahs starp Pruheschu, Reines, Belgias un Franzijs rohbeschahm pee Reines uppes; eedsihwotaji tur wissi Wahzeefchi. 1713 gaddâ ta peedal-ljahs pee Ebstreiku walstes, 1801 gaddâ pee Franzijs; 1814 gaddâ ta palikka par wahzu erzoga walsti, bet tikkâ tai atjaunotai Hollandes lehnina walstei peedallita. Schi walsts, lai nu gan bi pe-

Hollandes, to mehr arri peederreja pee tafs patlabban isnihluschas wahz walstu beedribas un Lufsemburgas pilseheta bij arri beedribas zikkadele. Pehz ta pehrn pabeigta larrera Pruheschu Lehnisch tur eelika sawu karaspehku un pagebreja, lai Hollandes Lehnisch to arri padohd sem Wahzemneeku beedribas, ka ta walsts lihds schim bijuse; bet Hollandes Lehnisch to negribeja un pagebreja, lai Wahzeschi sawai teesai us echo walsti pawissam atsakkoht. Lailam tad nu Franzuschi leisers Napoleons to strihdi wehrä lizzis un nodohmajis Wahzemneekem lahd stikki usspehleht, kad flussibä ar Hollandes Lehnina norunnajis, lai to semmes gabbalu wianam pahrdohd. Ja nu teesa, ko daschais awises melsch, tad jau wiss starp abbeem waldineekeem effoht skaidri norunnahs. Preesch gadda laika gan Hollandes Lehnisch newarrejis to darriht, jo tad Lufsemburga wehl peederrejuse pee Wahz walstu-beedribas un beedriba warrejuse wianam to aislegt; bet taggad, kad ta beedriba pagallam isnihzinata, Hollandes Lehnisch weens pats effoht tas fungs pahr scho sawu semmi un tas ar to warroht darriht ka pats gribb. Sinnams gan, bet woi tad Wahzemneeki meerigi us to noluhooses, ka Franzuschi wianau semmes gabbalu panem? Kas to dohd. Telegrafeem taggad effoht leelais darbs pahr to sinnas laist no weenas pusses us obtru. Franzuschi zittas sawas awises gribbejuschti noleeg, ka tas ne-effoht teesa un zitti saska arr', ka Pruheschu ministeru presidente Bismarks effoht sazzijis: Pruh scheem nelas ne-effoht pretti, kad Franzuschi Lufsemburgu panem tadt, kad tee to kreposti jeb skanstes tur noahrda un zittus attahlus apgabbalus Pruh scheem atdohd. Bet tas wiss til tahda leeka walloda ween warr buht un Wahzemneekem to weeglaki panemt nelä Franzuscheem, jo Pruheschu larrera-spehls tur jau irr eefschä. Lufsemburgä gan effoht dauds tahdi, ihpaschi tee baggatee, kas franziski runna un kam Franzuschi waldischana buhtu patikluze un effoht tur jau isplattitas lappas, kam pa franziski wirsu rafstichts: „Lai dsihwo Napoleons! lai dsihwo franzija!“ Ir daschi sahloht Pruheschu waltihm pretiturretees un saldatus skubbinajoht no waldischanas atkrist, kadeht jau turrenes gubernatoram waijagoht pawaddu ihsaki sawilkt. — Taggadejä wabzu beedribas parlamentä zitti jau runnajoht, ka waijagoht Lufsemburgu, kas skaidra wabzu semme, ar wiss spehku aistahweht un wissa Wahzemne us to palihdeschoht — ka lai neteek Franzuscheem rohla.

22trä Merz deenä Berline swinneja Pruheschu Lehnina 70tu dsimtdeenu ar leelu spohschumu un uggunoschanu. Wiss notizzis ar gohdu un pehz sinnamas kahrtas, bet laudis brihnijusches lohti, kad redsejuschti, ka tas nams, kur Echstreiku suhtichts ministers eekschä dsihwo, bijis arr' til spohschu isgrennohts un ka paschä augschä uggunoti bijuschti lasfami tee lehnina apsweizinaschanas rafsta: „Sweiks,

leels uswarretajs!“ (Heil Dir im Siegeskranz!) Newarrejuschti nebuht tizzeht, ka uswarretu Echstreiku ministers sawas walsts uswarretajam tahdu gohdu darrischoht. Pehzak tad arr' dabbujuschti sinahst, ka tafs mahjas faimneeks to darrijis un ka Echstreiku ministers pehz to redsedams, effoht dicti pahr to errojees.

No Echstreiku walsts. Stahsta, ka leisers, kas taggad Ungaru semme usturrah, reisu reisahm gan pahrbraukschöht mahja us Vibni, bet Ungaru semme palischoht lihds lamehr tas buh schoht frohnehts par Ungaru Lehnini. Pa to wallas-laiku winsch reisochschoht pa wissu to semmi apkahrt. Us paschu frohneschanas laiku wisseem zittu walstu fuhstiteem ja-eijoht us Ungaru semmt, us Pest pilsehru, kur jau leelas gawileschanas, weesibas un islusteschanas us to sataisa. Weesu til dauds jau farohdotees pilsehru, ka dohmajoht us lauka teltis un weeglas ekas buhweht, kur farahkuscheem mittelldoh.

No Franzijas, 15ta (27ta) Merz rafsta tå: Pirmeenä pats leisers, leisereene un leisera prinzis to leelo pasaules-israbdischanu eefahks. Leisers til tafs eekscheras pillis apmeklehs un zittu wissu atstabs us preeschdeenahm. Tå tad nu buhs ta leela pasaules mantu-, prezzu- un skunstes-leetu israhdischana eefahkusehs un Parijsneekeem taggad varba papilnam ar teem dauds tuhftoscheem weesem, kas no wissahm pasaules mallahm turp sanahkuschi. — Taggad, kad pehdejee Franzuschi larrera-wihri no Mekfikas atstahjuschees, laudis sah kautaht, ka nu buh schoht ar to leenetu naudu, ko pa daschahm reisahm preesch Mekfikas leenejuschti no Franzijas? Adwolati, pee ka laudis schinni leetä padohmu meklejoht, teem atbildoh, ka Franzijas waldischana par to parradu effoht galwojuse un ta jau gan gahdaschoht, ka ta nauda teek atdohta. Tå jau wianu adwolatitem effoht eeraddums, pa prahlam runnahf teem, kas pee winneem padohmu mekle un par to padohmu aismalsa. Tikkai weens pats runnajoht zittadi un tas faloh, ka Franzijai, lai gan weenas waldischana to apfohlijuse, nelas newarroht usspeest, Mekfikas leisera walsts parradu-dewejeem mafsaht. — Parijses Juhdu basnizas-teesa islaiduse stanu us wisseem Eiropas rabineereem, lai tee pa to pasaules israhdischanas laiku sanahschoht Parijsse us sinodu. Diwas leetas buh schoht schinni sanahfschanä apspreest: 1) atmost tahdu ehdeenu aisleegschana, kas Eiropas klimata nemaf naw slahdigi baudiht un pee ka tadeht tahda aisleegschana nemaf naw waijadsga un 2) pahr to gahdah, ka Alschihres Juhdi atmett to eeraddumu, wairak seewas turreht. No firds wehlam schihdinam pahr to saet weenä prahla, ihpaschi pahr to ehdeenu isschikschana, jo tad winneem pascheem dauds gruhribas buhtu atnemtas.

No Parijses rafsta, ka leiseram Napoleonam effoht leelas ruhpes ar saweem Franzuscheem, ihpa-

schi ar tahm semmahm kauschu klassehm, kas nemas naw meerigi ar winna jaunahm eerikteschanahm, ih-paschi ar to jaunu farra-wihru norihkoschanu, kas daudseem gan patihkoht, bet leelakai daffai nemas. Keisers pats effoht pahr to lohti ruhpigs un til zer-rejoh, la ta leela pasaules mantu-israhdischana un ta darrischana deht Luxemburgas peebedroschanas Franzijai, kauschu dohmas isklihdinaschoht un tohs apmeerinaschoht.

No Spanijas ralsta, la tur arweenu wehl wissa semme ruhgstoht no nemeera. Lai gan awises zeetahm strahpehm padohdas, tomehr tahs nebihstotees pretti runnahm wissahm spaidischanaahm, fo waldischana darroht. Sakkoh, la wajagoht lehnineent no waldischanas gohda nozelt, ja ta patte labba prahta negribboht atfazzitees. Spanija jau effoht peekusse nest to farra-waldischanu un newarroht meerā dohtees, kamehr to juhgu nokrattijuse. Ar katru deenu warroht dohmaht, la dumpis sprahgs wakkā. Katrā deenā kahdi teekohf fanemti zeet, arween teekohf useeti paslehpri farra-rihku frabjumi un zeetumi effoht paehrilditi ar zeetumneekem. Andele effoht pawiffam apstahjusehs, un ikatram, no pat augsteem libds semmakeem effoht fo zeest; wissi nemeeri un wissi turnejoht. Wahrdū fakkohf: gaiss effoht pilns ar heesem padebbeschem un pehrkons katru brihd' warroht zeltees kahjās.

No Turku walstes. Tur nemeers tas pats, kas bijis. Greeku luggeem arween laimejotees palihgus un farra-wajadsibas Kandijas Greekeem peewest. Turku waldischanai us wissahm pussehm jatutta azzis wakkā, jo eenaidneeli tai, la jau sinnam, neween Kandijā, bet arri no zittahm pussehm taifahs uskriht. Wissur jasuhta farra-spehls preefschā un ar to behdas deesgan tahdai walstei, kas til fo spehj us kahjahn stahweht. Tomehr ta fakkohf, la negribboht neweenu pehdu pasaudeht no tahs semmes, fo zittas Eiropas walstes pee meera-derreschanas 1856 Parijsē winaai par peederrumu apgalwojuschas. Tadeht ta nepeenem schoht wis to padohmu, fo zittas Eiropas waldischanas tai dewutschas, lai Kandijas fallu atdohdoht Greeku lehnina walstei. Arri Egiptes wize-lehninsch — kam sultans pa prahtam nedarrijis, — draudejis sawus palihgā dohtus farra-pulkus nemt atpakkat un meslus us preefschu wairs nemas nemaksaht. Franzuschu sinnas stahsta, la taggad ilgā laikā Kandijā nelahda kauschanaahs ne-effoht bijuse. Turki newarroht prettinekus uswärreht un teem atkal spehka truhfstoht, Turkus no turrenes aisdīsht prohjam. Tad nu til gaidoht us to, fo zittas waldischanas ar sawu padohmu isdarrischohf. Egipteeschu flotte no pirma galla gan grbbejuse juhru stipri aissfargaht; bet taggad kad tai pee pirmahs tramdischanas kibbele zehlufhs, un waijadsejis aplatinatus peeluhgt, tad taggad pataujoht, lai eet la eedams.

No Dohnawas walstehm. Serbeeschu firsts

Michaels aissbrauzis us Konstantinopli sultanam partiktees par to, la tas sawu farra-spehlu no winna zikkadeleh m aissweddis prohjam. — Mahjā laudis, tee no semmalahs fahrtas gattawi us dumpi. Stahsta, la Greeki un Kandeeschi tohs famussinajuschi, ir tē Turkeem pretti zeltees un ta wissas mallas nemeeru fazelt, lai sultana waldischanu warretu pawiffam apghast. Tad nu farra-wihreem effoht darbs, nemerigus Serbeeschus sawalbiht, lai ihstens dumpis neiszettahs.

No Greeku semmes. Garibalda dehls, kas ar fareem heedrem bij apnehmees Kandeescheem palihdseht prett Turkeem farroht, effoht aissnahzis Atehne; bet tur tee Kandias pahrstahwetaji winnus fanh-muschi ar aufstu prahfu. Kandias pahrstahwetaji teem atteikuschi, la kamehr zittas Eiropas waldischanas, ihpaschi Franzija, apnehmuschahs pahr winneem gahdaht, tamehr winaai no dumpineeku beedribas gribboht fargatees un tadeht winaai zittu sweschu palihgu newarroht peenemt. Tē nu jaunajam Garibaldim ar sawu palihdsibu bij jagreeschahs atpakkat us mahjahn.

No Japanas walsts, Asia. Taggadejas sinnas, kas no turrenes nahk, stahsta, la schahs leelas preefsch Eiropescheem til ilgi aisslehgta; semmes stipree muhri us reis gribboht sagahstees un la Eiropas andelmanneem dris wissa ta semme buhs wakkā. Jau schinnis pehdejōs gaddos daschi warreni prinschi (daiminos), ihpaschi tee, kas walsts deenas-widus puse, eeprahdojusches no Taikuna jeb keisera waldischanas pawiffam atrautees wakkā un sem Mikados jeb garriga waldischela wirsibas paschi sawu walstes dibbinah. Warrenakais no scheem effoht tas paslystams prinzis Satsuma, kam jau daschias fallas peederr un kas tad, kad pehdejōs Taikuns bij mirris, raudsija sawu walsti tahlik isplattiht. Stahsta, la schis prinzis darbojotees Eiropas waldischanas us sawu pufi dabbuhf kahdā wihse, lai winaai par ihpaschu pilnigu waldischelu atsibstoht un wisch buhschoht gattaws, katrā brihdī ar abrsemneekem satift un teem wissu labbu nowehleht, la jau tahdos waldischela, kam naw zittam brihwiba janopraffa. Osirdoht nu arri, la zittas Eiropas waldischanas rakhdotees ar to meera buht; jo kad Englandes suhitihs ministeris nefenn to princi Nagosima pilsehfta apmellejis, tad dohma, la Englandes waldischana laikam buhschoht ta printscha padohmam peekrist. Prinzis effoht arri us to Parijses leelo israhdischanu ihpaschu suhtito, Sajemon wahrdā, nosuhtijis un tam usdewis, Franzuschu waldischanu ari' few par labbu pahrrunnaht. Schim suhtitam Parijsē jau til taht isbewees, la preefsch printscha Satsuma atsuhtitahm prezehm ihpascha ruhme israhdischanas ehkā norahdita. Schis pats suhtitahs buhschoht Juni mehnesi arri us Berlini braukt. — Jaunakas sinnas no turrenes stahsta tā: Tas jaun'eezelts Taikuns, Stotsbaschi wahrdā, effoht spehzigs un firvigs wihrs.

Winsch tublin sawas waldischanas eefahkumā effoht nogahjis pee Mikado jeb garriga waldineeka, tam wissas sawas nodohmas isstahstijis un tas ar wissu to bijis weenā prahā. Pehz tam Taikuns wissus tohs leelakohs daiminos jeb printschus fa-aizinajis kohpā Osaka pilsfehā un teem isstahstijis, ka winsch effoht apneahmes: 1) tahs ar fweschū semmju waldischanahm norunnatas faderreschanas pilnigi isdarriht; 2) Japanas walsti pa gabbaleem til ahtri, kā eespehjams, sweschineeleem pawissam atwehrt wallā, kas tad, ja semmes likumeem pallaufa, warr bes kahda kawesta tē andeli un pelnu dsicht un 3) Japanas kaxxa-spehku us Eiropeeschū wiht isrikhoht un ar Franzijas kaxxa-wirsneeku palihgu eemunstereht. Wissi tee printschi, kas schinni sapulzeschanā bijuschi, effoht Taikuna padohmu peenehmuschi.

No Egip̄tes. Kahds wahzu fugga kapteins no Suezes 21mā Febr. rafsta, ka preefsch 14 deenahm winsch prohwejis ar andeles fuggi zaur Suezes jauno kanali braukt un tur wianam effoht isdeweess itt pilnigi no widdus-juhras pa to kanali farkanā juhrā eebraukt. Wissos statssions un pilsfehās, kas tur mallā, ar leelu gohdu un gawileschānu wianu effoht apfweizinajuschi un ar to nu effoht pilnigi israhdihts, ka tas fenn kahrohts mehrkis panahkts. — Ditta wehlaka sinna atkal stahsta tā: Kahds kohymannis, Triestes pilsfehā pahrbräujs stahsta, ka winsch Egip̄te buhdams itt labbi effoht pahrlyuhkojis to Suezes kanali, ar ko zellu taisa no farkanahs-juhras us widdus-juhrū un tadeht winsch warroht fazziht, ka laikam wehl desmit gaddi pa-eefchoht, famehr ta kanale til-schoht tahda, ka paschi leelakee fuggi warreschoht pa to braukt. Sinnams, ka schahda wehsts nebuht ne-warr patilt teem, kas ar wissu-leelako zerribu zerre, ka kanale drihs itt pawissam buh schoht gattawa.

No Abissinijs walstes, Afrikā. Sawā laikā jau stahstijam pahr teem Eiropeescheem, ko Abissinijs lehnisch Teodors turroht zeetumā un reis jau slaidri israhbijahs, ka us Englandes lehnineenes luhgschanu tee til schoht palaisti wallā. Bet kā tag-gad atkal dsird, tad tas ne-effoht wis tā notizzis, — zeetumneeki wehl effoht kahdes tā falnu-ziffadele Magdala, jelschu gan wairs neteekoh tā mohziti, kā agral. Kad lehnisch Teodors islassijis to grab-matu, ko Englandes lehnineenee Wiktoria to zeetum-neeku deht wianam bij rafstijuse, tad gan tā rab-dijees, ka winsch to gribboht pallaufht, to mehr peh-zak wiana prahts atkal fagrohstjees. Lehnisch Teodors, kam dumpigu prettineeku netruhls, effoht to wezzu Abbeffinijs galwas-pilsfehā Gondaru pawissam ispohstijis. Ir basnizas ne-effoht taupijis, kas kahdas 41 tur bijuschas, biskapus un muhlu wirsneekus elizzis zeetumā un tad Magdalū par sawu galwas-pilsfehā eenehmis, jo ta effoht tahda weeta, ko itt labbi warroht aissstahweht prett eenain-deekeem un tur wesseligs gaifs. Nemeers effoht leels

wissapfahrt un 'dumpineekli zettus aissstahjuschi ne wissai taht' no taggadejas galwas pilsfehtas.

No Kursemmes. Kursemme Wezzpils draudse Verbohnes un Puhnu d'simtskungs preefsch teem ab-beem pagasteem flohlu dibbinajis, kas ar lauschū palihdsibu kohpā 2000 rublus maffajoht un tur jau schinni seemā behrni teekoh mahziti un schai flohlat klah 3½ puhra-weetas semmes schlinkojis us muh-schigeem laikeem; ir flohlmieistera lohni lungs pats dohshoht, kā jau libds schim to darrjis. Metahk no schahs flohlas Kazdangā zits leels flohlas-nams teekoh buhwehets, tur kahdeem pussohtr'simts behr-neem ruhmes. Wehl trihs leelas flohlas buhwehoh turpat Walteku draudse. Newarroht wis fazziht, kā tē effoht flohlu truhkums, jo jau no 30 gaddeem at-pakkat latram paggaftam fawa flohla, tur 14 weetas behrni teekoh mahziti.

No Moskawas gubernijas. 24tā Februara deenā pulks 8 walkarā Woskressenskas pilsfehā eeskrehja traks wilks, kas 10 zilwelus salohda; 6 no teem itt gruhti eewainoti. Weena seewa, kam waigu saplohsija un kalkā eekohda, jau ohtrā deenā nomirra. Pehzak dabbuja sinnah, ka tas plehfigs swehrs jau bijis trijōs zeemōs, tur 4 zilwelus sa-flahdejis un no Woskressenskas aiseedams atkal kahdā zeemā, kas no turrenes 8 werstes taht, weenu zilwelu salohdis.

No Parishes. Parishes leelā pasaules mantu-un flunstes-israhdischanā Kreewu-semmes nodatta effoht jo wairak wehrā leekama tapehz, ka tur wissi Kreewu-semmes darbi, prezzes un ammati redsami. Ihpaschi wehrā leekama effoht Kreewu ehku-buhwechana, jo effoht tur redsamas kohka ehkas ihsti pehž Kreewu mohdes. Schahs buhwejuschi Kreewu sem-neeki, kas tadeht no Moskawas aprinka us Parishi reisojuschi. Paschas Kreewu dakkas widdū effoht ehka no preeschū balkeem buhweta. Statti effoht leeli un kreeti isgresnoti. Tur eelschā effoht 40 sirgi no labbakabs Kreewu sirgu sortes un zitti no teem maf-ajoht 5000 rublus. Arri Tataru buhda tur effoht redsama. Ihfi salkoht: kad schi dattu zauri staigajoht, tad effoht til labbi, kā kad Kreewu-semmi buhdu zauri staigajis. Tē effoht redsami neween Kreewu-semmes dabbas augki, bet arri wianu flunstes-darbs un paschi Kreewi arr', ar saweem eeraddumeem un dsihwes wiht.

Par nahkomeem laikeem.

Woi tee laiki paleek labbali jeb fliftali? — Tā dauds laudis jauta un daschadi teek atbilbehts. Laiki paschi preefsch fewim naw ne labbi ne flifti; bet kahdi tee irr, tee teek no zilweleem darriti, kas tohs bruhke. Tadeht labbaki waijadsetu praffiht: Woi zilweki paleek labbali jeb fliftali?

Kahdi tee nahkami laiki un zilweki buhs, to jau warr spreest un sihmeht no teem zilweleem, kas tag-

gad dsjaho. Tee jaw sataisa tohs nahlamus laikus preelsch saweem pehznahkameem, zaur saweem tikkumeem un netikkumeem, zaur sawahm labbahm mahzibahm un waldischanaahm. Weens laiks vseende ohtru. Weens laiks irr ohtra laika awots. — Wezzaki, kas par sawu behrnu nahlamahm deenahm behdajahs, — irr paschi, kas fewim to ihstu apmeerrinaschanu par teem warr doht. Praffat tik paschi pee fewim, woi juhs wissu to,zik ween spehdami, kas wezzakeem peehsjahs, pee saweem behrneem effat peepildijuschi? Tas neko nepalihds, kad winneem dauds naudas sakrahjeet, kad winneem dauds mantas atstahjeet; — bet tas palihds, kad winnus Deewa bishaschanā un labbos tikkumōs usaudsinajeet, ka winni no schahm mahzibahm wissa sawā dsjhwibā ne pa labbu ne pa kreis rohku negreeschahs. Tas palihds, ka sawus behrnus labbi skohloht leekat, ka tee sawā dsjhwibā dauds warr samantoh, un ka tee jaw agri teek eeraddinati no wissa launa bes dauds mohkam atrautes. — Ja juhs rohku us firdi turredami warrat fazziht: Pateesi, to mehs effam pee muhsu behrneem darrijuschi, kad par juhsu behrnu laimi irr gahdahts, kad irr juhsu behrnu laime us nepalustinajameem stuhra-almineem grunteta. Kad metteet drohschi wissas zittas gahdaschanas us to muhschigu Lehnu, kad winsch ar juhsu behrneem labbi darrihs, tapat ka ar jums darrijs.

Woi laiki paleek labbaki jeb fliftak? Tas tik nah no muhsu pehznahkamu pahrlaboschanas jeb palischanas. Apfattait tohs jauneklus draudsēs un pilsschtās, no to eeraschanahm, no to darbeem un tikkumeem un zif tee mahzibas dabbujuschi, juhs wissi ka praweefchi warreheet fluddinaht, kahdi tee nahkami laiku buhs, kurrus juhs gan-wairs nere-dseeteet. Apfattat tohs jauneklus, kas juhsu preefschā staiga! Teeschaam, juhs wezzi, nepagehrejet no winneem jaw tahdu weenteebibu, kahda jums irr; peeminnat paschi sawas jaunibas laikus, kureōs paschi wehl ka puss behrni, ka puss wihi bijat! Ap-luhkojeet tohs jauneklus, woi teem prahs un luste pehj pateesibas, labbeem darbeem un tikkumeem dsen-nahs, woi teem wairak luste us uszichtig strahdaschanu, jeb us slinkoschanu un palaidnibu nessahs? — Mihli wezzaki, gahdajeet, gahdajeet ar bishaschanu un trebbeschauu, ka juhsu behrni jau agri Deewa bishaschanā, labbos tikkumōs peenemmahs un uszichtig pee strahdaschanas usaug, jo zaur to ween warr tee nahkami laiki labbali buht un palikt. Ladeht ar wahrdi faktiht: Kahdu dsimmuu usand sinasim, kahdi laiki pehj mums nahks.

Wttbrg.

Bettineeks un faimneeks.

Bett. Sweizinahts, faimneeks! Man atkal gad-
dijahs Juhs apmeleht; bet ja man newittahs red-
seht, tad Juhs issfatteetees ka Leitis pehj gawena.

Saimn. La leela aufstumā sa-aufstejohs, jo

gaddijahs us zetta bes tahda apgehrba, ka tahdā auf-
stumā waijadsetu.

Bett. Tas laikam bij 19tā un 20tā Janwari
f. g., jo tad aufstums bij 25 libds 26 grahdi; irr
dsirvams, ka tai laikā effoht daschi zilweki no auf-
stuma skahdeti.

Saimn. Ko Juhs fazziyat pehdigi schirkamees
par „laika teesu“ us brandwihna wehrgeem?

Bett. Laika teesa irr ihsumā sanemts wahrds
par pagahjuscha, klahrbuhdama un nahkama laika da-
schadeem waldischanas-spehkeem. Wehrdsiba irr da-
schada wihsé zilvezibā isplektuées. Bihbelē saprat-
tigs lassitais warr atraft, ka Deews zilweku brihwu
raddijis un ka wehrdsiba no brihwibas zehluées
eelsch ziltihm, tautahmt un walstibahm; bet fur brih-
wiba ar wehrdsibu farrojuise, irr saprohtams, ka brih-
wiba wehrdsibu ihstā laikā winnejuse. Tapatt arr
skaidri irr sinnams no zitteem pagahjuscha laika-rak-
steem par daschadahm wehrdsibahm tā kā:*) manu
wairofchanā, lepnā dsjhwoschanas mohde, dahrgōs
ehdeendōs un reibstamōs dsehreenōs daschi baggatee
wahrguschi, samehr turpretti nabbagacee bij tee ma-
schini, kas baggatajeem wissu apgahdaja — wissu
apstrahdaja un par algu scheem atlissa ta fliftaka
dsjhwoschanas mohde un mahnu tizziba. Bet ar
laiku wissas tahnās wehrdsibas waldischanas irr
wiss sawadi agreeesees, tā ka brihwiba wehrdsibu
ihstā laikā uswinnejuse. Un kad mehs schai klah-
rbuhdama laikā ar prahdu apfattamees, tad irr re-
dsams, ka mehs taggad — gohds Deewam un pa-
teifschana waldischanai — ne-effam wis wehrgu, bet
brihwu laiku eedfihwtaji; un schi flifta wehrdsibas
peeminna, ta besprahliga brandwihna dserfchana, no
augstas waldischanas teek lohti masinata (nibzinata).
Laggad us augstas waldischanas pawehleschanu un
padohmu teek wissur skohlas eetaifitas, fur derrigas
mahzibas teek mahzitas tā ka iklatram skohlu apmek-
letajam ar steigschana laiks, prahs un manta ja-
tehre pee mahzibū eewehroschanahm skohla; un kad
ikkatrī sawas mahzibas skohla buhs sanemis tā
ka spehjies, tad skohlu mahzibū spehjies to darrihs
stipru, ihstā laikā isschikt labbu no launa. Un kad
nu brandwihna wehrdsibā wehl dauds nemahzitti
wahrgst, kad neprahliga brandwihna dserfchana irr
dauds launumu fakne, tad arri tas laiks peenahks,
kad mahzitti brandwihnam tā neprahligi nekalpohs,
ka libds schim un wehl taggad daschi nemahzitti irr
brandwihna wehrgi.

Saimn. Nu saprohtu, ka „laika teesa“ irr ta,
ka nekahds launums, ko Juhs fauzat „wehrdsibu“
nepaleek pastahwigs, bet tam peenahks pahrgrohsams
laiks, tā ka daschas pagahjuscha laika eerikschanas
klahrbuhdama laikā teek eedallitas jo labbalas un
us nahloschu laiku teek apzerretas zittas wehl labba-
las. Bet ar to reibstamu dsehreenu andeli libds

*) Taas grahmātās: „Ontel Lohma buhda“ un „Kolumbus.“

schim irr gan ehrmoti bijis; jo kad mahzibū weetas buhtu til beeji, til labbi pee-eetamās weetās tā eeriktetas par kapitahm un rubleem dabbujamas, kā reibstami dsehreeni, redsetu, woi tad mahzibas arr til kahrigi pirktu. Laikam naudas wehrgi to padohmu irr isgudrojuschi, ar ko no nemahziteem warr isnekt mantu, laiku un prahru, tā kā schee tohs warretu kalpinabt jo labbaki par faweeem wehrgeem.

Bett. Nau waijadfigs ismekleht, kas reibstamus dsehreenus isgudrojis tā andeleht, bet tas irr jassinn' teem, kas winnus bruhke, zif latris labbuma, zif launuma bruhkedams dabbu. Dsirdeju reis kahdu faprattigu tā fallam: „prahfigs bruhke wissu few par labbu, bet neprahfigs par slahdi.“ Jums taisniba, ka „wehrdsibas“ andeles irr wairak ne kā mahzibū, jo to mehs us semmehm dsihwodami redsam, zif latrā draudse skohlu, zif skohlu mahzibū draugu lihds schim bijis; bet zif frohgu un frohgu wehrgu! Zif irr bijuschas grahmatu böhdes? bet zif branluschi! Tāpatt arr pilsechtās irr redsams, ka reibstamu dsehreenu andelmanneem pilnas rohkas ar andeles darbeem; ar pilnahm rohlahm nemm leelu naudu. Turpretti grahmatu andelmannus grahmatu böhdes reds lehnā darbā, — jo irr mas grahmatu pirgeju. Bet ar laiku zaur skohlahm tas apgreesfees vohradi.

Saimn. Man prahdā eelriht, ko weenreis mans tehws stahstija, ka Keisers Aleksanders I. effoht pawehlejis, ka lai us il 500 wihereschu dwehselehm ween u skohlu eetaisoh; bet woi tas latrā draudse notizzis? To iksatris sinnahs atsicht sawā draudse skohlas buhchanu pasihdams. Kur tā nau notizzis, tur nu notiks jo gaischaki taggad pehz muhsu wifuschehliga Keisera Aleksandera II. pawehlechanas. Kā es sinnu, muhsu draudse lihds 1861mu goddu bij tikkai weena draudses skohla, bet pa pagahjuscheem 6 gaddeem irr peeza pagasta skohlas no jauna zeltas un schaīs skohlās skohlu waldischana mahzibas laikus tā eedallih, ka arri meitenes tiks mahzitas.

Bett. Saprohtams labbums, ka meitenes arri waijaga mahziht waijadfigās sinnaschanās. Jo kad seewischlas buhs mahzitas, tad buhs wissu mahzibū grunte tā dibbinata, kā to reds pee zitahm mahzitahm tautahm, kur tāpatt wihereschu kā seeweeschi irr un teek mahzibas audseti. Un woi tad muhsu Latweeschu tauta newarr mahzibū labbumu bruhleht? Ak, kad Latweeschu eelsch teem 700 gaddeem*) starp mahzitu tautu dsihwodami buhtu mahzibas tā nehmuschi kā „wehrdsibū“, tad wian arri buhtu lihdsigi mahzitai tautai eelsch sinnaschanahm.

Pasihstu kahdus Latweeschu saldatus, kas gluschi nemahziti tikkai nodohti saldatu deenesta, bet us bikketi allaisti taggad irr gluschi sawadi, faprattigi wihereschu.

*) Kā muhsu tauta Widsemme un Kursemme useeta, par to warr lassift „Stendera gudribas grahmatā“ IX. nodakkā un gaischaki „Kursemme stahstu grahmatā.“

palikuschi eelsch gohdprattibas, eelsch daschahm sunnaschanahm; wirsneeki tohs mahzidami atradduschi derrigus zelt par unteroffizeereem, kaprakeem, feldweheleem un wehl augstakās offizeeru ammatōs. No tā warr labbi noprast, ka mahziba zilwelk faprattigu un wehrtigu darra.

Saimn. Man pascham raddineeks aishgahja saldatōs, kas nemahzeja rasistiht tāpatt kā es; bet nu us bikketi nahldams panehmis daschahs kreewu grahmatas lihdsi, kur lassa bes missefchanas, un tāpatt arri raksta; tee, kas kreewu rakstus pasihst, usteiz preezadamees. Tas pats arr pateefigi stahsta, kā schehligais Semmes-lehws pawehlejis saldatus mahziht rasistiht un lassift un kas uszichtigi mahzotees, tee teekht angstakās sinnaschanās un angstakās gohda-kahrtās. Us tahdu wihsi saldatu deenasts esfoht preeka un laimes deenasts; un ta esfoht tihra dummiha, ka daschi, kam pehz lobsehm krihtoht saldatōs eet, mellejohit wehl naudas ar ko ispirkees.

Bett. par naudu runnajoht eedohmajohs par to behdigu notikkumu, fo pagahjuschi neddelā garr D. nahldams dsirdeju. Tur pagasta lahdes waldineeki naudu magashnē glabbajuschi. Kahds brandwihna wehrgs to sinnadams, eedohmajees par naudas datkineku palist; bet newarredams pee naudas tikt, teizis sawu nodohmu sleppeni zitteem sawas kahrtas, lihdsigeem; starp scheem gaddijees kahds kalleja burshis; schis to dsirdedams, eekahrojees arri pehz minnetas naudas. Bet gribbedams weens pats par naudas waldineeku palist, gahjis kahdā nafti sleppeni, atmuhkejis magashnē un lahdes atslehgas un no lahdes isnehmis wairak kā 4000 rubl. sudr. papihra naudā, kā arri kahdus rentu papihrus. Lahdes waldineeki kahdas waijadfigas deht magashnē eedami naudas lahti atradduschi ispostitu, tuhlin fahluschi pehz sageem klausināt, kamehr dabbujuschi sinnah, ka minnehts brandwihna wehrgs effoh tihlojis pats pee naudas kluht un isklauftnajohit dabbujuschi sunnah tā, kā jau teizu. Pee isklauftnachanas burshis isteizis, kur naudu un rentu papihri glabbati, fo arr tuhlin dabbujuschi; tikkai 50 rubl. sudr. bijis truhkumā. Schee diwi sawu nodohmu un darbu isteildami, usdewuschi wehl trescho arri, kas gan lohti aibildinotees teikdams, ka nelā nesinnoht. Tee diwi heedri kā arri tas treschais no wiinneem usdohts, aifwesti pee bruggu-teefas.

Saimn. Gan pee bruggu-teefas nu warrehs pagawehf no brandwihna kā arri no naudas kahribas, un tahdeem nepelnitas mantas Lehrejeem zeetums irr wisslabbaikas; jo kad tahdi zilweka gohdu un brihwibū nebruhke ar peetizzibū, tad waldischana likkumi zeetumā dohd peetizzibū. Zapreezajahs, ka D-schi sawu sagtu naudu atdabbujuschi.

Bett. Lai nu peeteek fchoreis runnahs, man ja-steidsahs lihds M. muischu sawās darrischana; bet ja Jums gaddahs us to pussi eet, tad manni ap-

meklejet; tad atkal isrunnafimees, ko katis sinnašim par kahdahm wajadsibahm un notikschanahm.

Saimn. Staigajat wesseli.

W.

Pehteris un Tschaukste.

Pehteris. Labriht! Ko nu pastahstisti jaunu, Tschaukste mihkaus?

Tschaukste. Ko tad taggad warr slahstiht, kad now nekahda luste pehz jannahm sianahm klausites! Woi tad pats ne redsi, kahds taggad laiks? Wassara ar seemu kaujahs pehz waldischanas gohda. Tilko mutti atveri, te leetus woi sneegs eelschā. Seema gan stipra, bet wassara laikam paliks us-warretaja.

Pehteris. Tas jau sinnama leeta. Schi kauschanahs irr jawadaka nela dsebrajeem ar sihwo, ko tee newarr un newarr uswarreht, bet tas weenadi us-warre winnaus — wissai zilwezibai par kaunu.

Tschaukste. Kauj pilkis, — pahr to jaw deesgan runnahsts. Schee laiki jau tahdi, ka taisnibu nepanness un ir to isgrohsa par melleem. Tu wehl peeminessi, ka winna reisa farunnajamees pahr to, ka Kamarina bohdes fungi 10 rublus issohlijuſchi tam, kas winna pasudduscho falki flappetu rohka. Winneem falkis til mihsch bijis tadehk, ka to jau ismahzijschi pehz sawa pratha, ka tas nekur slahdi nedarrijis un t. pr. Un tas tak rikti teesa, — ka to iskatriis pats tai bohde warr dabbuhrt jo slaidri sinnahrt. Bet te kahda Wahzu avisite, scha gadda behrns, deggonu pažehluse, no garra laila muhsu farunnu luhkojuse wahrdu pehz wahrda pahrzelt wahzu wallodā un tad beidsoht saweem pilsshehtu un semmju lassitajeem to ta isgreest, itt ka mehs Kamarina pujschi buhtu un ar schahdu "e hrmotu" sianu winnam fundes jeb pirzejus gribbetu skappeht. Bet karschs zilwels to tizehs, kas til weenu paschu reis tai bohde bijis? Tas jau buhs deesgan nomanijs, ka winnam us tahdu wihsi newaijaga few fundes gahdaht.

Pehteris. Woi tad tu, Tschaukste, nenomanni, ko ta awise us tahdu wihsi kahro? Winna — ka jau wehl eesahzeja — gribb peewilst few fundes jeb lassitajus wairak klast. Lailam to til mas tai irr, ka ta knappi spehj sawu garru wilst un tad nu eeprahetojabs ar muhsu farunnahm sawus lassitajus eepreezinah.

Tschaukste. Nu, tad jau ta irr, ka saltams wahids mahza: "Kas pats krahsmi eelschā, tas ohtru pa dibbenu melle." — Lai nemim ween muhsu farunnaschanas ir us preefschu un lai eepreezina ar tahm sawus lassitajus, par to nepalifsim slaudigi, bet lai to darra "ar gohdu" un ne ta gohdu gredama ka schoreis. Mums arr irr sohbi un nezeetim vis kluſſu. Schoreis jaunam behrnam jau ja-peedohd.

Mihklaſ:

1) Desmit aitas kohpā mitta

Melnā, baltā klausumā.

Kad ar galwahm tahs pefitta,
Trokhnis bija gannibā.

Katra famā weetā lebza,
Smalki, rupji kohpā brehza.
Katis, kas to klausijahs,
Pahr to kohfchi preezajahs.
Kas par ſpehli buhs ta gan
Kas par aitahm? — falki man!

* * *

2) Woi pastahsti uhdens-swehru,

Kas irr farkans, brihscham melns,

Ko til pehrl ar krait' jeb mehru;

Un kas raggajus ka pats welns.

Bet kad wahrihts, chd tad winnu

Jit ac leelu ſmekkibinx.

Woi nu winna wahrdu sinni?

Un ja ne, — tad drihs usminni!!

G. J. S.

E kur sahgers!

Skohlmeisters: Kā tu dohma, zil leels gan bij Gohlats?

Skohlneeks: Winsch bij tifpat leels ka muhsu sahgers.

Skohlm. Zil leels tad bij juhsu sahgers?

Skohln. Kad us balka uſkahpe, tad bij 1 affi un ſefchas pehdas garsch.

Rost.

Grahmatu ſinna.

Pee bilſchu- un grahmatu-drikkejaja G. Plates, pee Pehtera basnizas ſchahda grahmatu dabbujama:

100 dſeefmas un ſinges ar nobtehm no J. Raktīng un J. Baunit. Ohtra driske. Malfa 30 kap.

Andeles-ſinna.

Rīhgā, 22trā Merz. (Us behrēs.) Baur to ſilitu zella-laitu andele arri now nekahda labba. Linnu ſchinū mehnesi tillā kahdi 19,000 birlawi peewesti un taggad mas ween peenahl. Makfaja par ſmallēm puik trohna baileem 62½ rub., par pellekleem 63½ rub., par zins trohna baileem 64½ rub., par pellekleem 65½ rub., par hofs dreiband 40 rub., par baileem 43 rub., par puik hofs dreiband 44 rub., par baileem 47 rub., par ſalleem puik hofs dreiband 50 lihs 51 rub., baileem 53 lihs 44 rub., un t. pr. — par birlawi; par kānarepēm eepreelfs 35 lihs 35½ rub. p. b. Šehjamas lin- u-fħlla 10 rub. par muzzu.

Sihla andele. Puhrs ſweeſhu makfaja 4 rub. 25 lihs 50 kap., puhrs ruſdu 2 rub. 20 lihs 30 kap., puhrs meesdu 2 rub. lihs 2 rub. 10 kap., puhrs auſu 1 rub. 20 lihs 25 kap. Šahls par 10 puddeem: ſarlana 6 rub. 50 kap., rupja bulta 7 rub. bulta ſmallka 7 rub., almina ſahlis 6 rub. 25 lihs 50 kap. Silkes laſdu muzzā 14 rub., eglu muzzā 13½ rub.

Us tirguš. Šlikzella debt pregees mas peenahl untabeli wihs dees- gan dahrgs. Puhrs ſweeſhu militu 4 rub. 25 kap. lihs 5 rub., puhrs ruſdu militu 2 rub. 40 kap., puhrs putraiwu 5 rub. — kap., ſtrau 3 rub. — kap. Podds ſweeſta 4 rub. 80 kap. lihs 5 rub. 20 kap.

Naudaš tirguš. Walsts banka billetes 79 rub., Wids. uſſaf- lamas kħlu-grahmatas 98½ rub., neufallamas 88 rub., ūkienemmes uſſallamas kħlu-grahmatas 96 rub., 5 prozentu uſdewu billetes no 1maš leeneschanas 109 rub.. no oħras leeneschanas 104 rub. un Rīhgā-Dinaburgas dželſu-zella aktijsas 110½ rub.

Aħbiſdedams redaltehrs A. Leitān.

